

The Enhancement of Social Missions of Christian Organizations in Pattani Province

Prachuab Tongsi^{1*} and Arthit Sapsoontorngul²

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

²Director of Hope Church in the Three Southern Provinces

*Corresponding Author, E-mail: prachuab.t@psu.ac.th

Abstract

The objectives of this qualitative research were to 1) study the operating conditions of the social missions and 2) propose guidelines for developing the social missions of Christian organizations in Pattani Province through the use of participatory process. The data were collected from in-depth interviews and group discussions with 21 key informants, specifically selected from 6 churches in Pattani. A group chat was utilized to check data reliability, and a content analysis was employed in data analysis. The results showed that the social missions of the Christian organizations in Pattani Province are consistent with the principles of Christianity. They organize social activities on occasion which

include both education and social work activities. The guidelines for developing their social missions are as follows: 1) Coordinating with potential leaders and personnel in strengthening the implementation of the organizations' social missions, 2) Using existing opportunities in social work missions, 3) Developing the current staff in terms of concepts and skills in social missions work, public consciousness and social responsibility, and 4) Building a new generation of Christian leaders with a mindset of social missions.

Keywords: Christian Organizations, Pattani Province, Social Missions

การพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสต์ ในจังหวัดปัตตานี

ประจวบ ทองศรี^{1*} และ อาทิตย์ ทรัพย์สุนทรกุล²

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ศึกษานิเทศก์อำนวยการคริสตจักรความหวังในสามจังหวัดภาคใต้

*Corresponding Author, E-mail: prachuab.t@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสต์ในจังหวัดปัตตานี และ 2) เสนอแนวทางในการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสต์ในจังหวัดปัตตานี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลสนามใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 21 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากคริสตจักร 6 องค์กรในเมืองปัตตานี การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธีการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า งานพันธกิจเพื่อสังคมมีความสอดคล้องตามหลักคำสอนของพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ และองค์กรคริสต์ในจังหวัดปัตตานีมีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมตามโอกาสอำนวย ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองรูปแบบหลัก ได้แก่ งาน

พันธกิจด้านการศึกษา และงานพันธกิจด้านสังคมสังเคราะห์ ส่วนแนวทางการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีมีดังนี้

- 1) การเสริมจุดแข็งในการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมของตนเอง โดยการประสานศักยภาพผู้นำและบุคลากร
- 2) การใช้โอกาสในการทำงานพันธกิจเพื่อสังคมจากโอกาสที่คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีอยู่แล้ว
- 3) การพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ทั้งในด้านแนวคิด และทักษะในการทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม และ
- 4) การสร้างแกนนำคริสตชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ให้มีใจปฏิบัติพันธกิจเพื่อสังคมที่มีทักษะทั้งด้านความคิดและลักษณะชีวิตให้มารับช่วงต่องานพันธกิจเพื่อสังคม

คำสำคัญ: จังหวัดปัตตานี พันธกิจเพื่อสังคม องค์กรคริสต

บทนำ

พันธกิจเพื่อสังคมเป็นการกระทำตามพระมหาบัญชาข้อที่สองขององค์พระเยซูคริสต์มีใจความว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” (พระธรรมมัทธิว บทที่ 22 ข้อ 39) คำว่า “เพื่อนบ้าน” ในที่นี้หมายถึงเพื่อนมนุษย์ ซึ่งรวมถึงเพื่อนต่างศาสนิกและผู้คนในสังคม ด้วยเหตุนี้ องค์คริสตจักรทั่วโลกจึงมักกำหนดให้พันธกิจเพื่อสังคมเป็นนโยบายหนึ่งขององค์กร และจัดกิจกรรมเพื่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม โดยเฉพาะการทำความดีที่ขัดสน ผู้ด้อยโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือถูกกดขี่ข่มเหง ทั้งนี้ การทำความดีต้องมีพื้นฐานมาจากความรักความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ แสดงออกเป็นการกระทำอย่างชัดเจน (Wakeman & Duangnapha, 2013)

องค์กรคริสตจักรในประเทศไทยและต่างประเทศมีความโดดเด่นด้านงานพันธกิจเพื่อสังคม เป็นองค์กรร่วมพันธกิจมีเจตจำนงที่จะดำเนินตามแบบอย่างขององค์พระเยซูคริสต์พระผู้ช่วยให้รอด ในการทำงานร่วมกับคนยากไร้ และด้อยโอกาส ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงชีวิตที่ดีขึ้น แสวงหาความยุติธรรม และเป็นพยานถึงข่าวประเสริฐแห่งแผ่นดินของพระเจ้า โดยมุ่งมั่นดำเนินพันธกิจด้วยแนวทางที่ผสมผสานและครบบริบูรณ์ ได้แก่ การพัฒนาชุมชนสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิต มีฐานที่ชุมชนอย่างยั่งยืน และเน้นความต้องการที่จำเป็นของเด็กเป็นพิเศษ การบรรเทาทุกข์ฉุกเฉินในการช่วยคนผู้ประสบทุกข์ภัยจากความขัดแย้งหรือวินาศภัย การส่งเสริมความยุติธรรมในสังคมในการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ยากไร้ การร่วมพันธกิจกับคริสตจักรเพื่อช่วยเหลือคริสตจักรทำพันธกิจของตนเองให้สมบูรณ์ การเสริมสร้างจิตสำนึกแก่มวลชนซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องในการให้ การมีส่วนร่วม และการอธิษฐาน โดยการดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการกระทำ คำพูด เพื่อหมายสำคัญ

คือพระกิตติคุณขององค์พระเยซูคริสต์เจ้า การดำเนินพันธกิจที่จะสนับสนุนให้ประชาชนตอบสนองต่อพระกิตติคุณขององค์พระเยซูคริสต์เจ้า

สำหรับภูมิภาคหลังทั่วไปขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีนั้น จากการทบทวนเอกสารในเบื้องต้นพบว่า จังหวัดปัตตานีมีประชากรนับถือศาสนาคริสต์จำนวน 221 คน ประกอบด้วยสองนิกาย ได้แก่ นิกายโรมันคาทอลิกและนิกายโปรเตสแตนต์ องค์กรศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในจังหวัดปัตตานีมีจำนวนหนึ่งแห่งคือ วัดอัครเทวดาคาเบรียล ส่วนองค์กรศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ในจังหวัดปัตตานีมีจำนวน 5 แห่งคือ คริสตจักรสัมพันธ์ร่วมพระคุณ คริสตจักรความหวังปัตตานี คริสตจักรพระพรปัตตานี คริสตจักรร่มเย็นปัตตานี และคริสตจักรปัตตานี องค์กรคริสตทั้งหมดมีศูนย์กลางการบริหารอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2556 ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีทำหน้าที่ประสานงานเครือข่ายองค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีและเป็นตัวแทนคริสตชนปัตตานีในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีเปิดเผยตัวเองต่อสาธารณะผ่านกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การจัดงานคริสต์มาสจังหวัด การบรรยายธรรมให้กับสถานศึกษา การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ทหาร การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินงานของสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีมีลักษณะที่น่าสนใจคือ เป็นการทำงานในลักษณะเครือข่ายของชุมชนขนาดเล็ก ใช้ทุนและทรัพยากรอันจำกัดภายในเครือข่ายองค์กรคริสตในท้องถิ่นปัตตานีในการดำเนินงานเป็นหลัก โดยไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกิจกรรมทางศาสนา แต่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางสังคมที่เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย (Chan-anupap, 2016)

จากการสำรวจข้อมูลสนามในเบื้องต้นพบว่า องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุมอธิษฐาน

การประชุมสัมมนาวิชาการด้านพระคัมภีร์ การร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดงานคริสต์มาสจังหวัด เป็นต้น ส่วนงานด้านพันธกิจเพื่อสังคมนั้น แต่ละองค์กรมีการดำเนินกิจกรรมตามโอกาสอำนวย เช่น คริสตจักรสัมพันธ์ร่วมพระคุณปัตตานีร่วมกับคริสตจักรความหวังปัตตานีจัดกิจกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย คริสตจักรความหวังปัตตานีร่วมกับคริสตจักรปัตตานีจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตรวจสุขภาพและแจกแว่นสายตา ผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ มีการทำงานพันธกิจเพื่อสังคมในนามของสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ จัดโครงการสันติแต่ผู้มีน้ำใจดีแก่บุคคลและองค์กรที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหน้าที่จิตอาสาช่วยเหลือสังคมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยพิธีการมอบรางวัลจัดขึ้นภายในงานคริสต์มาส เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2556 ด้วยความช่วยเหลือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีจึงได้รับการจดทะเบียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ก่อให้เกิดตัวแทนของคริสตชนในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ 2) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรและสถานนมัสการของชุมชนชาวคริสต์ 3) ส่งเสริมความรักและสามัคคีระหว่างคริสตชนในจังหวัดปัตตานี และประเทศไทย 4) ดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลเพื่อการกุศล และองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อสาธารณประโยชน์ และ 5) ส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนคริสตชนในการประกอบการกุศลและช่วยบรรเทาทุกข์แก่สังคม ต่อมาสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีได้กลายเป็นตัวแทนคริสตชนจังหวัดปัตตานีในประชาสังคมของท้องถิ่น ในการประชุมจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559 นายกสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีและอุปนายกสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีได้รับการเลือกให้เป็นกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี โดยนายกสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานีด้วย มีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี(Chan-anupap, 2016)

ในปัจจุบันคริสตชนจังหวัดปัตตานี ซึ่งประกอบด้วย วัดอัครเทวดาคาเบรียล คริสตจักรสัมพันธ์ร่วมพระคุณปัตตานี คริสตจักรความหวังปัตตานี คริสตจักรพระพรปัตตานี คริสตจักรร่มเย็นปัตตานี และคริสตจักรปัตตานี ยังมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันอยู่อย่างต่อเนื่องคือ การประชุมอธิษฐานร่วมกัน การร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดงานคริสต์มาสประจำปี ส่วนงานด้านพันธกิจเพื่อสังคมนั้น ทางคริสตจักรแต่ละแห่งยังแยกกันดำเนินกิจกรรมอยู่ โดยมีแนวทางการทำงานและกิจกรรมที่แตกต่างกันไป บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคม และเสนอแนวทางการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาจะช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรคริสตในการพัฒนาสังคมและท้องถิ่น ตลอดจนช่วยส่งเสริมการขยายขนาดและขอบเขตงานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตให้กว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรศาสนา

ปัจจุบันมีการกล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) กันมากขึ้นและกว้างขวางในทุกแวดวง ทำให้มีการตื่นตัวในการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเพราะส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กรและอาจส่งผลต่อผลการดำเนินงานอีกด้วย ทำให้

องค์กรต่าง ๆ ให้ความสนใจที่จะดำเนินกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะเป็นตัวช่วยให้องค์กรหรือกิจการประสบความสำเร็จได้ไม่เว้นแต่องค์กรศาสนา เช่น Phra Maha Suthit Apakaro (2012) สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิบายถึง CSR แนวพุทธ สมดุลความสุขแห่งชีวิตว่า หลักพุทธธรรมที่เชื่อมโยงกับ CSR และนำไปดำเนินการเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ 1) หลักมัชฌิมนธรรม คือ ธรรมที่เป็นความจริงตามธรรมชาติ เช่น ไตรลักษณ์ ชั้น 5 2) หลักวินัย เป็นหลักการจัดระเบียบชีวิตและวางระบบ 3) หลักธรรมเพื่อปัจเจกบุคคลเป็นหลักจริยธรรมเพื่อพัฒนาคน เช่น โยนิโสมนสิการ อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 และ 4) หลักพุทธธรรมเพื่อสังคม ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และพัฒนาไปสู่ความสมดุลเชิงพุทธ สามารถจัดการและดูแลชีวิตที่ตีรวนกัน เมื่อคนในมีความสุข สังคมโดยรวมย่อมมีความสุขไปด้วย

ขณะที่ Mitaree (2013) กล่าวว่า สำหรับมุสลิมทำ CSR มานานมาแล้ว เพราะสังคมมุสลิมถือว่า “มุสลิมเป็นพี่น้องกัน เปรียบประดุจเรือนร่างเดียวกัน” ดังนั้น การช่วยเหลือสังคมหรือการเป็นมือบนเป็นเรือนที่ถูกปลุกฝังกันมานาน ก่อนจะเกิดแนวคิด CSR ขึ้นมาอีก เมื่อพี่น้องมุสลิมเดือดร้อนไม่ว่าจะเป็นประสบภัยสงคราม ความไม่สงบในประเทศ แม้จะอยู่ในต่างประเทศก็มีน้ำจิตน้ำใจในการระดมความช่วยเหลือ หรือรวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ส่งไปให้ เวลาที่พี่น้องประสบไฟไหม้ในชุมชนต่าง ๆ ก็สามารถระดมเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเดือนรอมฎอนมาถึงพี่น้องมุสลิมที่มีฐานะดีพร้อมที่จะร่วมรับเป็นเจ้าของภาพเลี้ยงละศีลอดต่อพี่น้องมุสลิมที่ยากลำบาก และกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายที่ได้ร่วมรับผิดชอบต่อสังคมมาช้านานจากหลักการทั้ง อัลกุรอานและฮะดีษที่เป็นคำสอน ทั้งนี้ CSR ที่มุสลิมทำมานานอีกรูปแบบหนึ่งคือการทำชะกาต หรือการบริจาคทานภาคบังคับ โดยให้กับคน 8 กลุ่มในสังคม ได้แก่ คนขัดสน คนยากจน ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

คนดูแลชะกาต คนที่รับศาสนาใหม่ คนที่ทำงานในหนทางของอัลลอฮ์ ทาส และคนเดินทาง ซึ่งจุดมุ่งหมายของชะกาตก็เพื่อชำระทรัพย์สินที่หามาได้ให้สะอาด เพื่อให้สังคมได้มีความเกื้อหนุนช่วยเหลือกัน และให้เกิดความเท่าเทียมกันทั้งผู้ร่ำรวยและผู้ที่ยากจน ซึ่งอิสลามทำมากกว่า 1,400 ปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Phonnamin (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศาสนาคริสต์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของชุมชนในภาคอีสาน ผลการศึกษาพบว่า ศาสนาคริสต์ได้เข้ามาเผยแผ่ในภาคอีสานครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2424 ที่จังหวัดอุบลราชธานี หลังจากนั้นอีกสองปีเริ่มขยายการเผยแผ่ไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในภาคอีสาน คริสตชนในภาคอีสานบริหารวัดการชุมชนในรูปของคณะกรรมการสภาอภิบาลช่วยเหลือบาทหลวงดูแลงานกิจกรรมในวัด และแก้ปัญหาความเดือดร้อนในชุมชนร่วมกับการเผยแผ่ศาสนา

Esther and Itthaphon (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่องชีวิตและการทำพันธกิจของคริสตจักรท้องถิ่นในเขตเมืองเชียงใหม่ สังกัดคริสตจักรภาคที่ 1 สภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า คริสตจักรท้องถิ่นในเขตเมืองเชียงใหม่ เป็นชุมชนของผู้ที่วางใจในพระเยซูคริสต์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะคริสตจักรตามหลักคำสอนของพระคริสตธรรมคัมภีร์และหลักคริสต์ศาสนศาสตร์ และดำเนินพันธกิจหลักของคริสตจักรอย่างครบถ้วนคือ การประกาศพระกิตติคุณ การสร้างสาวก การสามัคคีธรรม การนมัสการ และการรับใช้ผู้คนในสังคม โดยพันธกิจที่ประสบความสำเร็จ คือ การสามัคคีธรรม การนมัสการ และการรับใช้ผู้คนในสังคม ส่วนพันธกิจที่ต้องพัฒนาคือ การสร้างสาวก การรับใช้ผู้คนในชุมชนสังคม และการประกาศพระกิตติคุณ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีบางพันธกิจที่อยู่ทั้งในส่วนขอพันธกิจที่ประสบความสำเร็จ และที่ต้องการการพัฒนา ดังพันธกิจการรับใช้ชุมชนสังคม

Chan-anupap (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมของคริสตชนปัตตานี พบว่า ชุมชนคริสต์ปัตตานีเป็นชุมชนขนาดเล็ก ประกอบด้วยสองนิกาย ได้แก่ นิกายโรมันคาทอลิกและนิกายโปรเตสแตนต์ โดยองค์กรศาสนาคริสต์ในจังหวัดปัตตานีทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมของชุมชน ปัจจุบันองค์กรศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในจังหวัดปัตตานีมีจำนวนหนึ่งแห่ง ส่วนองค์กรศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ในจังหวัดปัตตานีมีจำนวน 5 แห่ง สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีได้รับการก่อตั้งและจดทะเบียนขึ้นตามนโยบายพหุวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism) ที่ให้ความสำคัญกับความเสมอภาคท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่ สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีเปิดเผยตัวเองต่อสาธารณะผ่านกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การจัดงานคริสต์มาสจังหวัด การบรรยายธรรมให้กับสถานศึกษา การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ทหาร การเยี่ยมเยียนผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินงานของสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีมีลักษณะที่น่าสนใจคือ เป็นการทำงานของคนกลุ่มน้อย (Subordinate Group) ในลักษณะเครือข่าย (Networking Community) ใช้ทุนและทรัพยากรอันจำกัดภายในเครือข่ายองค์กรศาสนาคริสต์ภายในท้องถิ่นจังหวัดปัตตานีเป็นหลักในการดำเนินงาน (Self-sufficiency) โดยไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกิจกรรมทางศาสนา แต่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางสังคมที่เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการตอบปัญหาในการวิจัย และนำมาเสนอรูปแบบผลการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้คัดเลือกชุมชนคริสตชนที่จะศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากองค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี เขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ วัดอัครเทวดาคาเบรียล คริสตจักรสัมพันธ์ร่มพระคุณปัตตานี คริสตจักรความหวังปัตตานี คริสตจักรพระพรปัตตานี คริสตจักรร่มเย็นปัตตานี และคริสตจักรปัตตานี ผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวน 21 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ศิษยาภิบาลหรือผู้ปกครององค์กรศาสนาคริสตในจังหวัดปัตตานีจากแต่ละคริสตจักร ๆ ละ 1 คน รวมเป็นจำนวน 6 คน
2. ผู้นำกลุ่มสามัคคีธรรมขององค์กรศาสนาคริสตในจังหวัดปัตตานีที่ทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคมจากแต่ละคริสตจักร ๆ ละ 1 คน รวมเป็นจำนวน 6 คน
3. สมาชิกในองค์กรศาสนาคริสตในจังหวัดปัตตานีที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมไม่น้อยกว่า 10 ปี และได้รับการเสนอชื่อจากผู้นำขององค์กรนั้น ๆ จากแต่ละคริสตจักร ๆ ละ 1 คน รวมเป็นจำนวน 6 คน
4. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนาคริสตในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและเคยทำงานร่วมกับองค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี จังหวัดละ 1 คน รวมเป็นจำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Opened Question) ที่ไม่ขึ้นนำคำตอบ และใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการถาม โดยแนวคำถามจะประกอบด้วยประเด็นคำถาม 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- 1.1 ประเด็นเกี่ยวกับหลักคำสอนของพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่เกี่ยวกับพันธกิจเพื่อสังคม
- 1.2 ประเด็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมในคริสตจักรที่ผ่านมา

1.3 ประเด็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำพันธกิจเพื่อสังคมในคริสตจักร

แบบสัมภาษณ์นี้ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้อมูลหลักจำนวน 18 คน ได้แก่ศิษยาภิบาลหรือผู้ปกครองจำนวน 6 คน ผู้นำกลุ่มสามัคคีธรรมจำนวน 6 คน และสมาชิกในคริสตจักรจำนวน 6 คน

2. แบบการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานี ใช้ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้นำคริสตจักรและผู้ปกครองจำนวน 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนาคริสต์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้จำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT รวมทั้งการวิเคราะห์หลักการของพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ในการทำงานพันธกิจเพื่อสังคม แล้วนำประเด็นที่ได้มาหาแนวทางพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมที่เหมาะสมต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนี้

1. รวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาลักษณะและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคริสตจักรต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี และนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับช่วยในการวิจัย

2. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการบันทึกเสียง

2.3 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำคริสตจักรคือ ศิษยาภิบาลหรือผู้ปกครองจำนวน 6 คน ผู้นำกลุ่มสามัคคีธรรมจำนวน 6 คน สมาชิกในคริสตจักรในองค์กรศาสนาคริสต์จำนวน 6 คน ใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งประมาณ 0.5-1 ชั่วโมง

2.4 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักแล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสม และไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1 คือ ศิษยาภิบาลหรือผู้ปกครององค์กรศาสนาคริสต์จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มที่ 4 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนาคริสต์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน โดยใช้เทคนิค SWOT เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีสามเส้า และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้บันทึกและเรียบเรียงข้อมูลในแต่ละช่วงของการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละครั้งถึงความถูกต้อง ความครบถ้วน และความสอดคล้องกับประเด็นของข้อมูล

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี หลักการพระคัมภีร์ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการทำสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง ทั้งในเชิงเหตุและผล ซึ่งผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในลักษณะของการพรรณนาเพื่อนำไปสู่คำตอบในการศึกษาและสรุปตามหลัก

วิชาการประกอบการเขียนรายงาน เพื่อชี้ให้เห็นถึงรูปแบบพันธกิจ เพื่อสังคมของคริสตชนปัตตานี อุปสรรค ปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่แนวทางในการจัดทำแนวทางในการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมในพื้นที่ขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีต่อไป

ผลการวิจัย

สภาพและปัญหาการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี

ในปัจจุบันองค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีประกอบด้วย วัดอัครเทวดาคาเบรียลซึ่งเป็นนิยายโรมันคาทอลิกเพียงองค์กรเดียว และมีคริสตจักรในนิยายโปรเตสแตนต์อีก 5 องค์กร ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กรศาสนาคริสต์ในจังหวัดปัตตานี และเป็นตัวแทนคริสตชนปัตตานีในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรศาสนาคริสต์ทั้งหมดนี้มีศูนย์กลางการบริหารอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี โดยสภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานี ดังนี้

1) ด้านการบริการชุมชนและสังคม

1.1) นโยบายดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคม คริสตชนทุกคริสตจักรมีนโยบายอันถือเป็นแนวทางดำเนินงานที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานให้เป็นไปโดยถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแนวนโยบายของคริสตชนมักจะสะท้อนปรัชญา อุดมการณ์ วิสัยทัศน์ขององค์กร สำหรับคริสตจักรแต่ละแห่งจะมีแนวนโยบายด้านการทำพันธกิจเพื่อสังคมที่แตกต่างกันไป บางคริสตจักรเน้นการพัฒนาด้านจิตใจและจิตวิญญาณของสมาชิกโดยไม่ได้นับเรื่องการทำพันธกิจเพื่อสังคม จากการศึกษาพบว่าคริสตจักรส่วนใหญ่ในจังหวัดปัตตานีมีส่วนร่วมในงานพันธกิจเพื่อสังคมที่สอดคล้องกับนโยบายของคริสตจักร ซึ่งสะท้อนมาจากคำสอน ลักษณะชีวิตแบบอย่างของพระศาสนาคือพระเยซูคริสต์ที่สอนให้คริสตชนทำดีต่อเพื่อนบ้านและมีจิตสำนึก

สาธารณะ ช่วยคนในสังคมที่ต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นด้าน ฝ้ายจิตใจ จิตวิญญาณ และฝ้ายกายภาพ โดยคริสตจักรส่วนใหญ่ดำเนิน นโยบาย โครงการ และกิจกรรมด้านพันธกิจเพื่อสังคม เป็นงานพันธกิจ ด้านหนึ่งที่ต้องทำ กล่าวโดยสรุป คริสตชนส่วนใหญ่มีนโยบายของ คริสตจักรด้านงานพันธกิจเพื่อสังคมซึ่งสะท้อนมาจากแบบอย่างชีวิต และคำสอนของพระเยซูคริสต์ และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าคริสตจักรควร ดำเนินพันธกิจเพื่อสังคมเพื่อเป็นการประพฤติตามคำสอนและแบบ อย่างชีวิตของพระเยซู

1.2) ผลการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมที่ผ่านมา จากแนว นโยบายด้านพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีส่งผล ทำให้คริสตจักรแต่ละแห่งมีแผนงานและการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ต่าง ๆ ในด้านงานพันธกิจเพื่อสังคมในพื้นที่ตลอดหลายปีที่ผ่านมา กล่าว โดยสรุปได้ว่า องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีได้นำแนวนโยบายด้าน พันธกิจเพื่อสังคมมาดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านพันธกิจเพื่อสังคม ซึ่งกระทำในพื้นที่ต่อเนื่องมาตลอด ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นแนวสังคม สงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วย เด็กกำพร้า การมอบสิ่งของ บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ จัดกิจกรรมให้กำลังใจผู้อื่นโดยการอธิษฐาน และร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าเพื่ออวยพร

1.3) คำสอนด้านความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรคริสตในจังหวัด ปัตตานีใช้คำสอนจากพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ สมาชิกมีจิตใจรักและห่วงใยต่อสังคม คนรอบข้าง จนเป็นฐานคิดที่ทำให้ คนพร้อมที่จะหยิบบั้นเมื่อองค์กรขอความร่วมมือในการทำงานด้าน พันธกิจเพื่อสังคม ซึ่งคำสอนนี้จะถูกปลูกฝังตั้งแต่สมาชิกเป็นเด็ก ๆ โดย ทางคริสตจักรมีชั้นเรียนของเด็ก ๆ ที่เรียกว่าชั้นรวีศึกษา หรือบางที่ใช้ คำว่า Sunday School หรือคริสตจักรเด็ก ส่วนสมาชิกที่เป็นผู้ใหญ่ก็จะ ได้รับคำสอนจากคริสตจักรในด้านจิตสาธารณะ การมีความห่วงใยต่อ สังคมและสิ่งแวดล้อม คำสอนหลัก ๆ ที่คริสตจักรใช้ในการสอนคือ การรัก

เพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้เป็นเหตุให้มีความสุขมากกว่าการรับ การสอนให้เลียนแบบอย่างชีวิตของพระเยซูคริสต์ และอัครสาวกที่ออกช่วยเหลือสังคม ผู้ด้อยโอกาส คนที่ต้องการความช่วยเหลือ คนเจ็บป่วย คนสังคมรังเกียจ คนถูกผีเข้า คนตาบอด คนพิการ ซึ่งเป็นงานหลักด้านหนึ่งที่พระเยซูคริสต์ทรงกระทำ ผลการวิจัยยังพบอีกว่า คริสตจักรมีการสอนเรื่องการทำพันธกิจเพื่อสังคมอยู่เสมอผ่านทางกิจกรรมหลัก โดยใช้หลักของคริสตจักร เช่น คำเทศนาวันอาทิตย์ การประชุมกลุ่มย่อยวันพุธ กลุ่มอธิษฐาน การไปเข้าค่ายสัมมนาพระคัมภีร์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีได้มีการสอนเรื่องพันธกิจเพื่อสังคมอยู่เสมอโดยผ่านกิจกรรมหลักของทางคริสตจักร เช่น คำเทศนาวันอาทิตย์ การประชุมกลุ่มย่อยวันพุธ การประชุมงานบริหารของคริสตจักรผ่านทางไลน์กลุ่มของคริสตจักร เนื้อหาของคำสอนส่วนใหญ่มาจากคำสอนและแบบอย่างของพระเยซูคริสต์และสาวกของพระองค์ โดยคำสอนส่วนใหญ่เน้นในเรื่องความรักต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม สอนในเรื่องการให้และแบ่งปัน รวมทั้งการให้กำลังใจและการอธิษฐานเพื่อผู้อื่น

1.4) การมีส่วนร่วมในงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาองค์กร และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ องค์กร ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างดีที่สุด ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกคริสตจักรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในงานพันธกิจเพื่อสังคมในสองลักษณะคือ การร่วมงานที่เกิดจากตัวองค์กรคริสตจักรของตนเอง และไปร่วมกับองค์กรพัฒนาสังคมอื่น ๆ ที่ขอความร่วมมือมา โดยสมาชิกส่วนใหญ่ของตัวคริสตจักรเองจะเข้าร่วมงานในลักษณะแรก

มากกว่า กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์กรคริสตียในจังหวัดปัตตานีได้มีส่วนร่วมในงานพันธกิจเพื่อสังคมผ่านทางความร่วมมือกิจกรรมของทางคริสตจักรของตนเองมากกว่าการร่วมงานกับองค์กรภายนอก โดยคริสตชนที่เป็นสมาชิกจะเป็นผู้เข้าร่วมงานเท่านั้นไม่ได้มีบทบาทหรือหน้าที่ใด ๆ แต่คริสตชนในระดับผู้นำคริสตจักร ผู้ปกครอง หรือศิษยาภิบาลก็จะมีส่วนร่วมทั้งผู้คิดโครงการ ผู้ประสานงาน ผู้จัดหางบประมาณ และเป็นอาสาสมัคร

2) ด้านการให้การศึกษ

2.1) สภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมด้านให้การศึกษ ผลการวิจัยพบว่า คริสตจักรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการดำเนินงานด้านการให้ศึกษามากนัก มีเพียงแต่ในลักษณะให้การศึกษาคำรู้ด้านพระคัมภีร์เพื่อสมาชิกเป็นหลัก งานที่ทำในลักษณะเพื่อให้การศึกษามีเป็นบางคริสตจักรเท่านั้น โดยเฉพาะองค์กรที่มีบุคลากรอาสาสมัคร ครู หรือนักศึกษาจากต่างประเทศ ที่อาสาตัวมาสอนพิเศษฟรีแก่เด็ก ๆ ในบริเวณบ้านที่ตั้งใกล้กับคริสตจักร กล่าวโดยสรุป สภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมด้านให้การศึกษาคิสตชนจังหวัดปัตตานีมีสองด้านคือ ด้านการอบรมให้ความรู้โดยอาสาสมัคร และด้านการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน ในด้านการให้การศึกษานั้นปัจจุบันงานด้านนี้ลดลงไปจากเมื่อก่อนมาก โดยในอดีตมีบางองค์กรคือ คริสตจักรสัมพันธ์ร่วมพระคุณที่มีนักศึกษาจากต่างประเทศมาช่วยจัดค่าย English Camp เป็นประจำทุกปี แต่หลังจากมีเหตุการณ์ความไม่สงบโครงการนี้ก็ยกเลิกไป เนื่องด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัยของอาสาสมัคร องค์กรที่มีบุคลากรที่มีความสามารถในการให้ความรู้ เป็นครูอาสา สามารถสอนได้ ก็เปิดเป็นศูนย์หรือกลุ่มสอนพิเศษฟรี เช่น คริสตจักรความหวังปัตตานี ที่เปิดสอนคณิตศาสตร์ให้เด็ก ๆ ที่อำเภอหนองจิก คริสตจักรพระพรปัตตานีเปิดสอนพิเศษให้เด็ก ๆ ละแวกคริสตจักร คริสตจักรปัตตานีเปิดสอนพิเศษภาษาจีนให้เด็ก ๆ และผู้สนใจ แต่ทำได้นานเมื่ออาสาสมัครย้ายกลับภูมิลำเนา กิจกรรมทั้งหมดก็ต้องยกเลิกไป มีเพียง

พันธกิจของวัดอัครเทวดาคาเบรียลที่โดดเด่นในด้านให้การศึกษา โดยในปี พ.ศ. 2552 ได้จัดสร้างศูนย์ฝึกอาชีพดอนบอสโก ที่อำเภอหนองจิก ซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เปิดสอนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ สาขาวิชาช่างไฟฟ้า โดยรับสมัครเยาวชนชายอายุ 15-18 ปี ในจังหวัดปัตตานี ที่มีพื้นฐานความรู้ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป หรืออ่านออกเขียนได้ และครอบครัวยากจน ไม่มีเงินศึกษาต่อ ให้มาเรียนฟรี โดยมีอาหารและที่พักให้ฟรี โดยมีนักเรียนที่จบออกไปแล้ว 2 รุ่น แต่ปัจจุบันนี้ไม่ได้เปิดสอนเนื่องจากไม่มีเด็กให้ความสนใจเรียน จึงให้องค์กรอื่น ๆ มาใช้สถานที่ทำกิจกรรมแทน

2.2) การมีส่วนร่วมในงานด้านการศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลหรือจากสื่อใด ๆ ไปสู่บุคคล เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาให้มนุษย์เติบโตทั้งทางด้านสมอง สติปัญญา ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาในปัจจุบันมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น มีการจัดทำและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยถ่ายทอดให้ผู้เรียนรู้ได้เข้าใจและมีความรู้ได้ง่ายขึ้น การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ต้องนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ โดยงานด้านการศึกษาที่คริสตชนทำอยู่นั้นเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนนั้นสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเอง ตามความพร้อม ความสนใจ โอกาส และศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยสื่อในการศึกษานั้นจะไม่กำหนดอยู่ที่สื่อการเรียนรู้หรือตัวบุคคลอย่างเดียว แต่ยังสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากทั้งประสบการณ์ สังคม สิ่งแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คริสตชนส่วนใหญ่ในจังหวัดปัตตานีมีส่วนร่วมในงานด้านการศึกษาอบรมของคริสตจักร ซึ่งมีการอบรมคุณธรรม จริยธรรมอยู่แล้ว มีบางที่คริสตจักรเชิญหน่วยงานองค์กรภายนอกมาอบรมให้ความรู้เรื่องอื่น ๆ เช่น อบรม

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น อบรมให้ความรู้เรื่องการสร้างวินัยจรรยาบรรณคริสตจักรบางแห่งตั้งใจจะเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้บริการด้านการศึกษาแก่ชุมชน เช่น คริสตจักรสัมพันธ์มพระคุณปัตตานี และคริสตจักรความหวังปัตตานี

กล่าวโดยสรุป สภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีด้านการมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาพบว่า คริสตชนมีส่วนร่วมในลักษณะของการศึกษาตามอัธยาศัย ตามที่คริสตจักรแต่ละแห่งจัดขึ้นโดยผู้ที่มีความสามารถ มีศักยภาพในการเป็นผู้สอน อาสาสมัครสอน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่เป็นสมาชิกของคริสตจักรส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ เข้ามาร่วมในฐานะผู้เรียน แต่พบว่ากิจกรรมในลักษณะดังกล่าวมักทำได้ในระยะสั้น เนื่องจากตัวอาสาสมัครที่สอนย้ายภูมิลำเนา ทำให้กิจกรรมดังกล่าวหยุดไป ผู้วิจัยยังพบอีกว่าคนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านการศึกษาจะน้อยกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมด้านช่วยเหลือสังคม

แนวทางการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานี

ผลการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมจังหวัดปัตตานี ได้ข้อค้นพบดังนี้

1) การกำหนดหลักการพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ในการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคม การที่คริสตชนจะทำการสิ่งใดนั้น ควรจะต้องรู้ว่าตนทำสิ่งเหล่านั้นไปทำไมและทำไปเพื่ออะไร การกำหนดแรงจูงใจในการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานีจึงเป็นเรื่องสำคัญ ผลการประชุมสนทนากลุ่มพบว่า แรงจูงใจที่จะขับเคลื่อนคริสตชนจังหวัดปัตตานีในระดับปัจเจกและระดับองค์กรศาสนาคริสต์ให้เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมนั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักคำสอนในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์เป็นหลัก รวมทั้งมาจากแรงจูงใจ

ตามแบบพระคัมภีร์ ที่มุ่งจะทำตามคำสอนและแบบอย่างของพระเยซูคริสต์ ในพระคริสตธรรมคัมภีร์นั้นถือเป็นคำสั่ง จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมนั้นเป็นคำสั่งของพระเยซูคริสต์ที่สั่งให้คริสตชนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และหาโอกาสที่จะทำอยู่เสมอ เมื่อคริสตชนได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนเหล่านั้นจะนำมาซึ่งความรักและสันติสุข เป็นการถวายเกียรติแด่พระเจ้าและเป็นการสำแดงพระลักษณะของพระเยซูคริสต์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนที่ยังไม่รู้จักพระองค์

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า แรงจูงใจที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้คริสตชนทำงานพันธกิจเพื่อสังคมคือ การเชื่อฟังและทำตามหลักการพระคัมภีร์ คริสตจักรจึงต้องให้ความสำคัญและเน้นการสอนพระคัมภีร์ในด้านพันธกิจเพื่อสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะหลักความรัก การให้และการเป็นแบบอย่างให้กับสังคม

2) สภาพและปัญหาการทำพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานี จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการทำพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานีโดยใช้หลักการ SWOT มีข้อค้นพบดังนี้

2.1) จุดแข็ง (Strengths) องค์กรคริสตชนในจังหวัดปัตตานีมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระดับผู้นำองค์กร สามารถทำงานประสานร่วมมือกันได้อย่างดี ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยพบเห็นลักษณะแบบนี้เกิดขึ้นในจังหวัดอื่น เพราะเป็นการยากที่คริสตจักรต่างคณะและนิกายจะจับมือร่วมกันทำงาน กล่าวโดยสรุปได้ว่า คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีจุดแข็งคือ การที่กลุ่มคริสตชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระดับผู้นำองค์กรสามารถทำงานประสานร่วมมือกันได้อย่างดี มีบุคลากรที่มีศักยภาพหลายคนด้วยกัน นอกจากนี้ คริสตชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและเป็นอิสระมากขึ้น และคริสตชนจังหวัดปัตตานียังสามารถรวมตัวกันก่อตั้งองค์กรกลางคือสมาคมคริสตชนปัตตานีที่สามารถทำงานประสานกับภาครัฐและภาคประชาสังคมได้เป็นอย่างดี

2.2) จุดอ่อน (Weaknesses) จุดอ่อนของการทำงานพันธกิจเพื่อ

สังคม ได้แก่ การที่สมาชิกคริสตจักรไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือเข้าร่วม เมื่อมีการจัดกิจกรรม สมาชิกยังขาดจิตสำนึกสาธารณะในการเห็นแก่ภาพรวม การสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลของคริสตชนมีน้อยและไม่ทันเวลา กล่าวโดยสรุปได้ว่า คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีจุดอ่อนคือ สมาชิกคริสตจักรไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือเข้าร่วมเมื่อมีการจัดกิจกรรม ภาพรวมสมาชิกยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ การสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลของคริสตชนมีน้อย ขาดงบประมาณ รวมทั้งความรู้ในการเข้าถึงงบประมาณเพื่อทำงานพันธกิจเพื่อสังคม สมาชิกในแต่ละคริสตจักรลดลงอย่างต่อเนื่องอันเนื่องมาจากการย้ายภูมิลำเนา ย้ายที่ทำงาน ทำให้คริสตชนขาดบุคลากรที่จะทำงาน

2.3) โอกาส (Opportunities) คริสตชนปัตตานีได้รับการสนับสนุนและมีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานีทำให้มีโอกาสทำงานด้านสังคมร่วมกับทางวัฒนธรรมจังหวัด และสามารถทำโครงการของงบประมาณจากส่วนนี้ได้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีโอกาาคือ คริสตชนปัตตานีได้รับความสนับสนุนและมีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี ประกอบกับผู้นำในองค์กรคริสตชนหลายท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีเครือข่ายในภาคประชาสังคมอยู่มาก โอกาสอีกอย่างคือ ยุคโลกาภิวัตน์ที่การสื่อสารมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น รวมทั้งมีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันมากขึ้น อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ทำให้ยังมีผู้ต้องการความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ อยู่มาก เป็นโอกาสดีที่คริสตชนสามารถดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมได้มากขึ้น

2.4) ภาวะคุกคาม (Threats) ปัจจัยที่ค่อนข้างมีผลต่อการดำเนินงานพันธกิจด้านสังคมมากก็คือสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลให้คริสตชนหวาดกลัวที่จะแสดงตัวตน รวมทั้งเข้าร่วมงานกับคนต่างความเชื่อ ทีมงานของแต่ละคริสตจักรที่เคยออกไปทำงานบริการชุมชน

ในต่างอำเภอต่างก็ไม่กล้าออกไปอีก กล่าวโดยสรุปได้ว่า คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีภาวะคุกคามคือ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลทำให้คริสตชนหวาดกลัวที่จะแสดงตัวตน รวมทั้งเข้าร่วมงานกับคนต่าง ความเชื่อ และสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้คริสตชนต้องทำงานมากขึ้น ส่งผลต่อการมาร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมลดลง และสภาพสังคมที่คนขาดความใส่ใจดูแลครอบครัว ขาดจิตสำนึกสาธารณะ เด็ก ๆ ไม่ตั้งใจเรียน และไม่สนใจที่จะร่วมกิจกรรมที่ทางคริสตชนจัดขึ้น

3) แนวทางการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี

จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาคริสต์และผู้นำองค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีพบว่า องค์กรคริสตในจำเป็นจะต้องมีการเสริมจุดแข็งในการดำเนินพันธกิจเพื่อสังคม โดยจุดแข็งที่สำคัญคือ การที่คริสตชนมีบุคลากรที่มีศักยภาพอยู่แล้ว เพียงแต่เสริมให้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น พบปะกันมากขึ้นเพื่อร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนวทางการทำงานพันธกิจเพื่อสังคมร่วมกัน ดังนั้น แนวทางการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานีสามารถสรุปได้ดังนี้ องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีจะต้องมีการเสริมจุดแข็งในการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมของตนเอง โดยการประสานศักยภาพผู้นำและบุคลากรที่มีอยู่ โดยการพบปะกันมากขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกัน ประการที่สองคือ การสร้างโอกาสในการทำงานพันธกิจเพื่อสังคมจากโอกาสที่คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีอยู่ เช่น การมีสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานี หรือการใช้ความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมจังหวัดที่มีมาอย่างยาวนาน เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจัดทำโครงการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ประการที่สามคือ การพัฒนาบุคลากรคริสตชนที่มีอยู่ทั้งในด้านแนวคิดและทักษะในการทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม ประการที่สี่คือ การสอนและปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อ

สังคมให้กับคริสตชนจังหวัดปัตตานี โดยเน้นการสอนพระคัมภีร์ในด้านพันธกิจเพื่อสังคมมากขึ้น ข้อพระคัมภีร์และหลักการที่เน้นคือ ความรัก การให้ และการเป็นแบบอย่างแก่สังคม โดยสอดแทรกผ่านคำสอนชั้นเรียนพระคัมภีร์ การเทศนาประจำวันอาทิตย์ สอนในกลุ่มสามัคคี ธรรมระหว่างสัปดาห์ และประการสุดท้ายคือ การสร้างแกนนำคริสตชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะทั้งด้านความคิดและลักษณะชีวิตให้มารับช่วงต่องานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี

อภิปรายผลการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันของงานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี พบว่า องค์กรคริสตส่วนใหญ่มีแผนงานและนโยบายของคริสตจักรดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมซึ่งสะท้อนมาจากแบบอย่างชีวิต และคำสอนของพระเยซูคริสต์ และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าคริสตจักรควรดำเนินพันธกิจเพื่อสังคมเพื่อเป็นการประพฤติตามคำสอนและแบบอย่างชีวิตของพระเยซูคริสต์ แม้ว่าคริสตชนจะมีแนวนโยบายในด้านพันธกิจเพื่อสังคมที่ชัดเจน แต่ผู้วิจัยยังเห็นว่าคริสตชนยังขาดแผนงานภาคปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอยู่มาก ทำให้งานพันธกิจขาดความต่อเนื่อง ในส่วนของผลการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมที่ผ่านมาพบว่า คริสตชนจังหวัดปัตตานีได้นำแนวนโยบายด้านพันธกิจเพื่อสังคมมาดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านพันธกิจเพื่อสังคม โดยทำกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่จังหวัดปัตตานีต่อเนื่องมาตลอด ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นแนวสังคมสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วย เด็กกำพร้า การมอบสิ่งของบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยพิบัติ การให้การศึกษอบรม การจัดกิจกรรมให้กำลังใจผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mitaree (2013) ที่กล่าวว่าศาสนาก็มีการทำงานรับผิดชอบต่อสังคมโดยที่มุสลิมนั้นทำ CSR มานานมาแล้วเมื่อพี่น้องมุสลิมเดือดร้อนไม่ว่าจะเป็นประสบภัยสงคราม ความไม่สงบในประเทศ แม้จะอยู่ในต่างประเทศ มีการละหมาดขอพรให้กันและกัน หรือรวบรวม

ปัจจัยต่าง ๆ ส่งไปให้ เมื่อพี่น้องประสพไฟไหม้ในชุมชนต่าง ๆ ก็สามารถระดมเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเดือนรอมฎอนมาถึงพี่น้องมุสลิมที่มีฐานะดีพร้อมที่จะร่วมรับเป็นเจ้าของภาพเลี้ยงละศีลอดต่อพี่น้องมุสลิมที่ยากลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Maha Suthit Apakaro (2012) แห่งสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่อธิบายถึง CSR แนวพุทธไว้ว่า หลักพุทธธรรมนั้นสามารถเชื่อมโยงกับ CSR และนำไปดำเนินการเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น องค์กรศาสนาจึงไม่ควรดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตด้านเดียวเท่านั้น แต่ยังคงควรมีส่วนในการบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือฝ่ายกายภาพแก่ผู้คนด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าคริสตจักรจึงต้องไม่เป็นเพียงแค่ศาสนสถานเท่านั้น แต่ยังเป็นเสมือนองค์กรสาธารณประโยชน์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมได้อย่างอิสระ โดยใช้บุคลากรและงบประมาณของคริสตจักรนั้น ๆ เองในการดำเนินงาน ซึ่งจะเห็นว่าถ้าทุกศาสนาสามารถทำงานพันธกิจเพื่อสังคมได้ดี ก็จะช่วยเหลือคนในพื้นที่ได้อีกมาก ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือมากมาย และองค์กรศาสนามีความใกล้ชิดกับคนมากกว่าหน่วยงานภาครัฐ ประกอบกับคนมีความเชื่อศรัทธาในตัวผู้นำศาสนาอยู่แล้ว จึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าถ้ารัฐส่งเสริมสนับสนุนและช่วยให้องค์กรศาสนาเป็นศูนย์กลางที่คอยทำงานพันธกิจเพื่อสังคมก็จะช่วยคนในพื้นที่ที่ได้รับความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านคำสอนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า องค์กรคริสต์ในจังหวัดปัตตานีได้มีการสอนเรื่องพันธกิจเพื่อสังคมอยู่เสมอโดยผ่านกิจกรรมหลักของทางคริสตจักร เช่น คำเทศนาวันอาทิตย์ การประชุมกลุ่มย่อยวันพุธ การประชุมงานบริหารของคริสตจักรผ่านทางไลน์กลุ่มของคริสตจักร และเนื้อหาของคำสอนส่วนใหญ่มาจากคำสอนและแบบอย่างของพระเยซูคริสต์และสาวกของพระองค์ โดยคำสอนส่วนใหญ่

เน้นในเรื่องความรักต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม สอนในเรื่องการให้และแบ่งปัน รวมทั้งการให้กำลังใจ และการอธิษฐานเพื่อผู้อื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ Chan-anupap (2016) ที่ว่าคำสอนของพระเยซูคริสต์จะทำให้คริสตชนเป็นคนดี และเน้นว่าไม่ให้ถือตนเองว่าดีกว่า เหนือกว่าคนอื่น และห้ามไม่ให้พิพากษาคนอื่น การเตือนสติกันและกันจะต้องกระทำต่อกันด้วยความรักและวาจาสุภาพ อ่อนโยน และจะต้องอบรมสั่งสอนคริสตชนในทางธรรมตามระบอบกลไกและช่องทางที่มีอยู่ เพื่อให้คริสตชนปัตตานีดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนา เพื่อจะเอื้อต่อการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรม และประการสุดท้ายในด้านการมีส่วนร่วมในงานด้านพันธกิจเพื่อสังคมพบว่า องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีได้มีส่วนร่วมในงานพันธกิจเพื่อสังคมผ่านการร่วมกิจกรรมของทางคริสตจักรของตนเองมากกว่าการร่วมงานกับองค์กรภายนอก เช่น องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี หรือสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานี โดยการร่วมงานคริสตชนที่เป็นสมาชิกจะเป็นผู้เข้าร่วมงานเท่านั้นไม่ได้มีบทบาทหรือหน้าที่ใด ๆ อันเนื่องมาจากขาดความตระหนักในความสำคัญ ขาดความเข้าใจหลักการศาสนาและมีความกลัวที่จะเปิดเผยตัวตนกับคนต่างความเชื่อในพื้นที่เพราะเกรงไม่ได้รับความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phonnamin (2009) ที่กล่าวว่าคริสตชนมักสนใจแต่ความเชื่อของตนเอง ไม่ค่อยปรับตัวและยอมรับเข้าร่วมกับงานใด ๆ กับคนที่มีความเชื่ออื่น เช่น ไม่รวมพิธีศพ และพิธีที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมของศาสนาพุทธ บางคนไม่กล้าไปวัดเพราะกลัวทำผิดหลักศาสนา แต่ผู้วิจัยพบว่าคริสตชนในระดับผู้นำคริสตจักร ผู้ปกครอง หรือศิษยาภิบาลจะมีส่วนร่วมมากกว่าบุคคลในระดับสมาชิก ทั้งในการเป็นทั้งผู้คิดโครงการ ผู้ประสานงาน ผู้จัดหางบประมาณ และเป็นอาสาสมัคร อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Chan-anupap (2015) ที่กล่าวว่า คริสตชนควร

ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และควรเป็นแบบอย่างในการทำดี เช่น การทำหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบอย่างดี การทำดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ การทำดีแม้ไม่ได้รับสิ่งใดตอบแทน การยืนหยัดทำดีแม้มีอุปสรรคปัญหาและกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2) แนวทางการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานี

2.1) องค์กรคริสตในจังหวัดปัตตานีจะต้องมีการการเสริมจุดแข็งในการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมของตนเอง โดยการประสานศักยภาพผู้นำและบุคลากรที่มีอยู่ โดยการพบปะกันมากขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยเห็นว่าคริสตชนยังขาดกลไกที่สำคัญหนึ่งคือ การขาดการบริหารองค์กรที่ดี และการบริหารทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ตรงกับที่ Chan-anupap (2016) สรุปไว้ว่า สมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีให้ความสำคัญกับความเสมอภาคท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่ผ่านกิจกรรมหลายอย่าง แม้ในบริบทสถานการณ์ความไม่สงบ การสร้างขวัญกำลังใจและการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง ทั้งนี้การดำเนินงานของสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานีมีลักษณะที่น่าสนใจคือ เป็นการทำงานในลักษณะเครือข่าย ใช้ทุนและทรัพยากรอันจำกัดภายในเครือข่ายของคริสตศาสนาศิสต์ของจังหวัดปัตตานีเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกิจกรรมทางศาสนา แต่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางสังคมที่เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย

2.2) คริสตชนจังหวัดปัตตานีต้องใช้ออกาสในการทำงานพันธกิจเพื่อสังคมจากโอกาสที่คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีอยู่แล้ว เช่น การมีสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานี หรือการใช้ความสัมพันธ์กับองค์กรวัฒนธรรมจังหวัดที่มีมาอย่างยาวนาน เพื่อของบประมาณในการทำโครงการพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง หรือการที่คริสตชนจังหวัดปัตตานีมีเครือข่ายความร่วมมือโยงกับชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่า

นโยบายการบริหารคริสตจักรไม่ควรจะอยู่ที่คณะกรรมการอย่างเดียว แต่ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจะส่งผลจะมีการเชื่อมโยงต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phonnamin (2009) ที่กล่าวว่า นโยบายงานของโบสถ์ควรให้คณะกรรมการสภาอภิบาลเป็นผู้ดูแลและขับเคลื่อน คริสตชนควรให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่ร่วมคิดรูปแบบการจัดกิจกรรม ร่วมกิจกรรมและพิธีการต่าง ๆ โดยให้ทุกคนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันโดยไม่มีการแบ่งเพศหรือวัย ทุกคนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมกันอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ควรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมของคริสตชน ให้ผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมพื้นถิ่นของพื้นที่ให้ลงตัวอย่างสง่างาม จนเกิดความสัมพันธ์กับชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยการผ่อนปรนข้อห้ามต่าง ๆ ของศาสนาคริสต์ลงไปให้ดูกลมกลืนเป็นวัฒนธรรมเดียวกัน

2.3) องค์กรคริสตียในจังหวัดปัตตานีจะต้องพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ ทั้งในด้านแนวคิดและทักษะในการทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม รวมทั้ง การสอนและปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับสมาชิกขององค์กรคริสตียในจังหวัดปัตตานี โดยเน้นการสอนพระคัมภีร์ในด้านพันธกิจเพื่อสังคมมากขึ้น โดยขอพระคัมภีร์และหลักการที่เน้นหลักคือ ความรัก การให้ และการเป็นแบบอย่างแก่สังคม โดยสอดแทรกผ่านคำสอน ชั้นเรียนพระคัมภีร์ การเทศนาประจำวันอาทิตย์ สอนในกลุ่มสามัคคีธรรมระหว่างสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับ Chan-anupap (2016) ที่พบว่า ต้องเน้นที่การอบรมสั่งสอนคริสตชนในระดับปัจเจกบุคคลในทางธรรมตามระบบกลไกและช่องทางที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็น คำเทศนา การสอนบทเรียน กลุ่มสร้างสรรค์ชีวิต สัมมนาพระคัมภีร์ เน้นการอบรมสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อให้คริสตชนปัตตานีดำเนินชีวิตเป็นคนดีพร้อมที่จะกระทำการดีทุกอย่างและเป็นแบบอย่างที่ดีสอดคล้องตามหลักคำสอนทางศาสนา ซึ่งจะเอื้อต่อการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรม

2.4) คริสตชนจังหวัดปัตตานีจะต้องสร้างแกนนำคริสตชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ ให้มีภาระใจในงานพันธกิจเพื่อสังคม พัฒนาทักษะทั้งด้านความคิดและลักษณะชีวิตให้มารับช่วงต่องานพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่าเยาวชนคือบุคลากรที่สำคัญที่จะรับช่วงในการทำงานพันธกิจขององค์กรให้ยั่งยืนต่อไป สอดคล้องงานวิจัยของ Suwansri (2009) เรื่องการสร้างความสุขในสังคมโดยใช้แนวทางการบูรณาการกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และคริสต์ศาสนาในภาคอีสานซึ่งพบว่า คริสตชนในภาคอีสานให้ความสำคัญกับเรื่องความรักและความเมตตา เน้นให้สำแดงความรักของพระเจ้า และการรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งนี้เป็นวัฒนธรรมของคริสตชนที่ส่งผลให้สังคมเปิดใจยอมรับที่จะอยู่ร่วมกัน และเป็นการเปิดโอกาสในการทำงานพันธกิจเพื่อสังคมอย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้น ในแต่ละองค์กรจึงต้องมีคนที่จะสร้างคนให้มีการสานงานต่อพันธกิจและงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1) นโยบายของคริสตจักรในด้านงานพันธกิจเพื่อสังคมพบว่า องค์กรคริสตชนส่วนใหญ่มีนโยบายของคริสตจักรด้านงานพันธกิจเพื่อสังคมซึ่งสะท้อนมาจากแบบอย่างชีวิต และคำสอนของพระเยซูคริสต์ ดังนั้น คริสตจักรควรดำเนินพันธกิจเพื่อสังคมเพื่อเป็นการประจักษ์ตามคำสอนและแบบอย่างชีวิตของพระเยซูคริสต์

2) ผลการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมที่ผ่านมาพบว่า องค์กรคริสตชนในจังหวัดปัตตานีได้นำแนวนโยบายด้านพันธกิจเพื่อสังคมมาดำเนินโครงการและกิจกรรม โดยจัดกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่จังหวัดปัตตานีต่อเนื่องมาตลอด ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นแนวสังคมสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วย เด็กกำพร้า การมอบสิ่งของบรรเทาทุกข์ผู้ประสบ

ภัยพิบัติ จัดกิจกรรมให้กำลังใจผู้อื่นโดยการอธิษฐานและร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าเพื่ออวยพร

3) คำสอนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า องค์กรคริสตียในจังหวัดปัตตานีได้มีการสอนเรื่องพันธกิจเพื่อสังคมอยู่เสมอโดยผ่านกิจกรรมหลักของทางคริสตจักร เช่น คำเทศนาวันอาทิตย์ การประชุมกลุ่มย่อยวันพุธ การประชุมงานบริหารของคริสตจักร ผ่านทางไลน์กลุ่มของคริสตจักร และเนื้อหาของคำสอนส่วนใหญ่มาจากคำสอนและแบบอย่างของพระเยซูคริสต์และสาวกของพระองค์ โดยคำสอนส่วนใหญ่เน้นในเรื่องความรักต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม สอนในเรื่องการให้และแบ่งปัน รวมทั้งการให้กำลังใจ และการอธิษฐานเผื่อผู้อื่น

4) การมีส่วนร่วมในงานด้านพันธกิจเพื่อสังคมพบว่า องค์กรคริสตียในจังหวัดปัตตานีได้มีส่วนร่วมในงานพันธกิจเพื่อสังคมผ่านทางกรรมาธิการของทางคริสตจักรของตนเองมากกว่าการร่วมงานกับองค์กรภายนอก หรือองค์กรภาพรวม โดยคริสตชนที่เป็นสมาชิกจะเป็นผู้เข้าร่วมงานเท่านั้น แต่คริสตชนในระดับผู้นำคริสตจักร ผู้ปกครอง หรือศิษยาภิบาลก็จะมีส่วนร่วมในการเป็นทั้งผู้คิดโครงการ ผู้ประสานงาน ผู้จัดหางบประมาณ และเป็นอาสาสมัคร

5) สภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมด้านให้การศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมด้านให้การศึกษาขององค์กรคริสตียในจังหวัดปัตตานีมีสองด้านคือ ด้านการอบรมให้ความรู้โดยอาสาสมัคร และด้านการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน ในด้านการให้ศึกษานั้นปัจจุบันงานด้านนี้ลดลงไปจากเมื่อก่อนมากเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

6) การมีส่วนร่วมในงานด้านการศึกษาพบว่า องค์กรคริสตียมีส่วนร่วมในลักษณะของการศึกษาตามอัธยาศัย ตามที่คริสตจักรแต่ละแห่งจัดขึ้นโดยผู้ที่มีความสามารถ มีศักยภาพพออาสาเป็นครูสอน ซึ่งส่วนใหญ่

เป็นนักศึกษาที่เป็นสมาชิกของคริสตจักร ส่วนสมาชิกคนอื่น ๆ ก็เข้ามา
ร่วมในฐานะผู้เรียน แต่กิจกรรมในลักษณะดังกล่าวมักทำได้ในระยะสั้น
เนื่องจากตัวอาสาสมัครที่สอนต้องย้ายภูมิลำเนา ผู้วิจัยยังพบอีกว่าคนที่
เข้าร่วมกิจกรรมด้านการศึกษานั้นน้อยกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมด้าน
ช่วยเหลือสังคม

7) แนวทางการพัฒนาพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กรคริสตเตียนในจังหวัด
ปัตตานี องค์กรคริสตเตียนจะต้องมีการเสริมจุดแข็งในการดำเนินงานพันธกิจ
เพื่อสังคมของตนเอง โดยการประสานศักยภาพผู้นำ และบุคลากรที่มีอยู่
โดยการพบปะกันมากขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
และทำงานร่วมกัน ประการที่สองคือ การสร้างโอกาสในการทำงาน
พันธกิจเพื่อสังคมจากการมีสมาคมคริสตชนจังหวัดปัตตานี หรือการใช้
ความสัมพันธ์กับองค์กรวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ
จัดโครงการเพื่อพัฒนางานพันธกิจเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ประการ
ที่สามคือ การพัฒนาบุคลากรคริสตชนที่มีอยู่ทั้งในด้านแนวคิดและ
ทักษะในการทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม ประการที่สี่คือ การสอน
และปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมโดย
เน้นการสอนพระคัมภีร์ในด้านพันธกิจเพื่อสังคมมากขึ้น ขอพระคัมภีร์
และหลักการที่เน้นคือ ความรัก การให้ และการเป็นแบบอย่างแก่สังคม
โดยสอดแทรกผ่านคำสอนผ่านชั้นเรียนพระคัมภีร์ การเทศนาประจำวัน
อาทิตย์ สอนในกลุ่มสามัคคีธรรมระหว่างสัปดาห์ และประการสุดท้าย
คือ การสร้างแกนนำคริสตชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ให้มีภาระใจ มีทักษะทั้ง
ด้านความคิดและลักษณะชีวิตให้มารับช่วงต่องานพันธกิจเพื่อสังคม
ของคริสตชนจังหวัดปัตตานี

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- 1) องค์กรคริสตเตียนในจังหวัดปัตตานีควรมีการทำงานแบบประสาน
ศักยภาพของบุคลากรในองค์กรมากขึ้น
- 2) องค์กรคริสตเตียนในจังหวัดปัตตานีควรใช้สมาคมคริสตชนจังหวัด

ปัตตานีเป็นช่องทางในการเข้าถึงงบประมาณจากภาครัฐเพื่อมาดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคม

3) องค์กรคริสตียนจะต้องพัฒนาบุคลากรคริสตชนที่มีอยู่ในการทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม โดยการสอนและปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับคริสตชน โดยเน้นการสอนพระคัมภีร์ในด้านพันธกิจเพื่อสังคมมากขึ้น โดยใช้ข้อพระคัมภีร์และหลักการคือความรัก การให้ และการเป็นแบบอย่างแก่สังคม

4) จัดโครงการอบรมการพัฒนาศักยภาพของผู้นำคริสตชนที่มีอยู่ให้เป็นนักบริหารที่สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเข้าใจบริบทพหุวัฒนธรรม

5) องค์กรคริสตียนจะต้องมีแผนงานสร้างผู้นำเยาวชนรุ่นถัดไปที่จะมาสืบทอดในการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเท่านั้น ดังนั้น การวิจัยการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานพันธกิจเพื่อสังคมไปยังพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ที่มีปัญหาแบบเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ได้มาประยุกต์เทียบเคียงว่าปัญหาดังกล่าวแท้จริงแล้วเกิดจากอะไร และจะมีมาตรการสำหรับการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนได้อย่างไร

2) วิธีการวิจัยนี้ใช้ศึกษาเชิงคุณภาพเท่านั้น โดยในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อสำรวจความเห็นของกลุ่มประชาชนผู้ได้รับความช่วยเหลือจากงานพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนจังหวัดปัตตานี และกลุ่มประชาชนที่อยู่ในชุมชนเดียวกันกับคริสตชนว่าแต่ละกลุ่มมีความเห็นในการแก้ไขปัญหาและแนวทางในการดำเนินพันธกิจเพื่อสังคมของคริสตชนอย่างไร

References

- Chan-anupap, S. (2015). Christmas: Public disclosure of the Pattani Christian community. *Journal of Parichart Thaksin University*, 28(3), 104-119.
- Chan-anupap, S. (2016). *Christianity and the development of social networks*. Songkhla: Gold Medal Printing.
- Mitaree, S. (2013). *CSR and zakat*. Retrieved February 21, 2018, from <https://islamicfinancethai.com/2013/12/23/csr-กับ-ซะกาตzakat/>
- Phonnamin, R. (2009). *Christianity and socio-cultural changes for quality development sustainable life of communities in the Northeast* (Doctor's Thesis in Cultural Science). Maha Sarakham: Mahasarakham University.
- Phra Maha Suthit Apakaro. (2012). *CSR Buddhist style: Do good things for society, the 5S way to the temple to build happiness and make merit*. Retrieved February 21, 2018, from <http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9550000101077>
- Suwansri, S. (2009). *Creating peace in society: A study of the process integration guidelines. Propagate Buddhism and Christianity in the Northeast* (Doctoral Thesis in Cultural Sciences). Maha Sarakham: Mahasarakham University.
- Wakeman, E., & Duangnapha, I. (2013). Life and ministry of the local churches in Chiang Mai City area belonging to the first district of the church of Christ in Thailand. *Payap University Journal*, 23(2), 14-21.

